

BANKARSKI RIZIK

Autor rubrike: mr Vesna Matić

Funkcija upravljanja rizicima u banci čini okosnicu obuhvatnog sistema upravljanja bankom, a u kontekstu njene uloge finansijskog posrednika. Savremeni koncept ove funkcije u fokusu ima finansijske, ali i nefinansijske rizike. Finansijski rizici u banci kao prirodni pratilac njenih aktivnosti su već dugi niz godina predmet pažljivog praćenja, merenja i kontrole. Sve izraženije napore međutim, koje u poslednjoj deceniji ulaže savremena bankarska industrija na identifikaciji i upravljanju nefinansijskim rizicima, inicirali su:

- spoznaja o veličini i prisutnosti nefinansijskih rizika u poslovnim aktivnostima banaka, kao i njihovo preklapanje sa finansijskim rizicima, ali i
- činjenica da je razvoj savremenih tehnika za ublažavanje izloženosti prema finansijskim rizicima, otvorio prostor za rast nefinansijskih rizika.

Dakle, upravljanje rizicima je disciplina koja obuhvata ukupan rizični profil banke, pa pretpostavku njene uspešne realizacije čini kreiranje okvira za upravljanje rizicima na nivou banke. Reč je o obuhvatnom pristupu koji ima dva nivoa:

- pristup odozgo na dole i
- odozdo na gore

Jasno je da je reč o interaktivnom procesu koji omogućuje uključivanje svih nivoa unutar strukture banke, neometanu komunikaciju i protok informacija, kao bitne pretpostavke donošenja adekvatnih odluka i njihove uspešne primene u praksi.

Pristup odozgo na dole u upravljanju rizicima podrazumeva:

- definiciju dugoročnih ciljeva na planu upravljanja rizicima i strategije, kao izraza dugoročnih opredeljenja banke u pogledu njenog rizičnog profila,
- jasnu definiciju politike i procedura upravljanja rizicima,
- dobro postavljenu organizacionu strukturu sa jasno definisanim odgovornostima pojedinaca u procesu,
- uspostavljanje efikasnog sistema protoka informacija u oba pravca - od starijeg menadžmenta prema operativnim nivoima i obrnuto i
- kreiranje obuhvatnog i robusnog kontrolnog okvira koji bi trebalo da osigura prihvatljivi nivo izloženosti banke rizicima i pozitivne efekte u odnosu na prihvaćene rizike.

Stariji rukovodioci i Izvršni odbor Banke odgovorni su za kreiranje strategije i politike banke, kao i za njihovu uspešnu primenu.

Pretpostavka uspešne realizacije ovog posla je da su stariji rukovodioci i Izvršni odbor banke prepoznali i identifikovali najveće rizike sa kojima se banka suočava, pa je zbog toga od izuzetne važnosti da oni budu uključeni u proces upravljanja rizicima od samog početka.

Pristup odozdo na gore odnosi se na

- nivo srednjeg rukovodećeg kadra, odnosno organizacionih delova zaduženih za praćenje rizika i neposredno upravljanje rizicima i
- nivo linija poslovanja gde se rizici realizuju.

Dakle, reč je o neposrednim učesnicima procesa upravljanja rizicima koji poznaje sledeće faze:

- identifikaciju rizika i formiranje baza podataka
- procenu i merenje izloženosti rizicima
- monitoring i izveštavanje i
- kontrolu izloženosti.

Reč je o zatvorenom, kružnom procesu, obzirom da nema upravljanja rizicima bez kvantifikacije izloženosti. Merenje kao takvo je nemoguće bez identifikacije izloženosti i dobrih internih i eksternih baza podataka, a baze podataka nema bez monitoringa, kontrole i izveštavanja.

U tom smislu, veoma je značajna uloga organizacionih delova zaduženih za rizik u

bankama, ali i rukovodioca linija poslovanja i izvršilaca, kako u fazi identifikacije i izveštavanja o rizicima prema višim nivoima upravljačke strukture, tako i na planu poštovanja i dosledne primene procesa i procedura upravljanja rizicima na operativnim nivoima.

Nezavisna revizija takođe čini bitnu komponentu uspešnog upravljanja rizicima, obzirom da bi trebalo da pomogne realizaciju najvažnijeg aspekta filosofije upravljanja rizicima - da oni koji preuzimaju rizik ispred banke nisu osobe koje mere izloženost, prate je i procenjuju rizike. Zbog toga funkcija interne revizije u banci mora biti nezavisna, a njeni nalazi upućeni starijem rukovodećem kadru, linijama poslovanja, a kada je neophodno i Izvršnom odboru Banke.

Nezavisna revizija uključuje i eksternu reviziju koja daje potrebni dodatni impuls uspešnoj realizaciji ovog posla.

I na kraju, banke moraju razvijati mehanizme za identifikaciju ekstremnih, izrazito stresnih situacija vezano za moguću realizaciju velikih rizika, raditi stresna scenarija na osnovu iskustva drugih i na toj osnovi u preventivne svrhe praviti dugoročne planove za kontinuirani rad banke i u situacijama kada se takvi rizici materijalizuju (Business Continuity Plan).

